

Az egyes ágazatokat terhelő különadóról

Az Országgyűlés 2010. október 18-án fogadta el az egyes ágazatokat terhelő különadóról szóló 2010. évi XCIV. törvényt (Ákt.), amely 2010. december 4-én lépett hatályba (kihirdetve: Magyar Közlöny 2010. évi 162. szám). Az Ákt. három ágazatra és három évre (2010-2012) állapít meg adófizetési kötelezettséget. A törvény elfogadásának célja – a törvényjavaslat indokolása szerint – az államháztartás helyzetének javítása mellett az általános adófizetési kötelezettséget meghaladó közteherherviselésre képes adózók számára különadó fizetési kötelezettség előírása volt.

Az előzetes várakozások szerint az ágazati különadóból 2010-ben 161,5 milliárd forint, 2011, illetve 2012 folyamán pedig 171-189 milliárd forint bevételhez jut a költségvetés. A költségvetési hatás még 2013-ban is jelentkezik, a tervek szerint ugyanis még ebben az évben is 2,1 milliárd forint bevételt fog ez az új adónem jelenteni.

A megadózott ágazatok – adóköteles tevékenységek

Az Ákt. adófizetési kötelezettséget a következő tevékenységekre állapít meg:

- bolti kiskereskedelmi tevékenység;
- távközlési tevékenység;
- energiaellátó vállalkozási tevékenység

A törvény az 1. §-ban található értelmező rendelkezések között határozza meg a megadózott tevékenységek fogalmát. A pontos fogalom meghatározás azért fontos, mert ha egy vállalkozás több tevékenységet is folytat, akkor is csak az Ákt-ben meghatározott tevékenység(ek) után terheli ágazati különadó fizetési kötelezettség.

Bolti kiskereskedelmi tevékenység a gépjármű kereskedelem (ide nem értve a gépjármű, pótkocsi nagykereskedelmet), valamint a gépjárműalkatrész kiskereskedelem és a motorkerékpár, valamint motorkerékpáralkatrész kiskereskedelem (ide nem értve a motorkerékpár javítást és nagykereskedelmet). Továbbá bolti kiskereskedelmi tevékenységnek számít az élelmiszer, ital- és dohányáru kiskereskedelem, a gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem, az információs és híradástechnikai termékek kiskereskedelme, az egyéb háztartási cikk kiskereskedelem, illetve a szabadidős és kulturális cikk kiskereskedelem is. A bolti kiskereskedelmen túl még ebbe a körbe tartozik, és ezért adóköteles a nem bolti, hanem piaci, csomagküldő, és internetes kiskereskedelmi tevékenység is.

A kiskereskedelmi tevékenység arra utal, hogy csak a fogyasztóknak történő értékesítés esik adókötelezettség alá, a kereskedőnek, vagy egyéb üzleti célra történő viszonteladás azonban nem. A tevékenység megítélése és besorolása szempontjából nem a TEÁOR besorolás, hanem a tevékenység jellege a meghatározó. Ez azt jelenti, hogy az a vállalkozás is adófizetésre köteles, amely anélkül végzi az adóköteles tevékenységet, hogy azt a cég-

nyilvántartásban, illetve az egyéni vállalkozók nyilvántartásába bejegyezték volna.

A távközlési tevékenység fogalmát az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény határozza meg. Ennek alapján a távközlés valamennyi módja (vezetékes, mobil, műholdas) adóköteles tevékenységnek minősül, a műsorszolgáltatási és a tartalomszolgáltatási tevékenységek azonban nem.

Az energiaellátó fogalmát a távhőszolgáltatás versenyképesebbé tételéről szóló 2008. évi LXVII. törvény határozza meg.

Az adóalanyok

Az ágazati különadó alanya az a jogi személy, egyéb szervezet, vagy egyéni vállalkozó, mely a felsorolt adókötelezettség alá tartozó tevékenységet végez. Adóalany lehet egy külföldi vállalkozás vagy magánszemély is, de csak a belföldön, fióktelep útján kifejtett adóköteles tevékenysége után.

Az Ákt. 9. § (1) bekezdése szerint az adó alanya az, aki 2010. október 1-én vagy azt követően a 2010. évben a 2. § szerinti tevékenységet végez. Ebből következően az Ákt. hatálya alá eső adóköteles tevékenységet 2010. október 1-e előtt megszüntető vállalkozás nem tartozik az ágazati különadó hatálya alá.

Az adóalap és az adó mértéke

Az adó alapja az adóalanyok adóévében az adóköteles tevékenységből származó nettó árbevétele. A jogalkotó szerint a nettó árbevétel fejezi ki leginkább a vállalkozás méretét, nagyságát. Ennek megállapítása nem különösebben bonyolult, hiszen ehhez rendelkezésre állnak az adózó által vezetett nyilvántartások és bizonylatok.

Az adó mértéke mindhárom adóköteles tevékenység esetében sávosan progresszív módon került megállapításra. Az eredeti törvényszöveg ettől némileg eltért, a hatályos szabályokat ugyanis több a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2010. évi CLIII. törvény 65. §-a alapította meg. Az eredeti törvényszöveg szerint az energiaellátó tevékenységet folytató vállalkozásoknak egységesen – az adóalap mértékétől függetlenül – 1,05% adót kell volna fizetniük.

Az Ákt. hatályos 5. §-a szerint a bolti kiskereskedelmi tevékenység esetén 500 millió forintig az adóalap 0 %, 500 millió és 30 milliárd forint között az adó mértéke 0,1 %, a 30 milliárd forint feletti, de 100 milliárd forintot meg nem haladó rész között pedig 0,4 %. Az adóalap 100 milliárd forintot meghaladó része után az adó mértéke 2,5 %.

Távközlési tevékenységvégeztés esetén az adó mértéke 500 millió forintig 0 %. Az eredeti törvényszövegben ez az összeghatár még 100 millió forint volt, vagyis a jogalkotó több jelentősen felemelte az adómentes sáv határát. Az adóalap 500 millió forint feletti, de 5 milliárd forintot meg nem haladó része után az adó mértéke 4,5 %, az 5 milliárd forint feletti rész után pedig 6,5 %.

Az energiaellátó vállalkozási tevékenység esetén az adó mértéke – a módosított törvényszöveg szerint – az adóalap 5 milliárd forintot meg nem haladó része után 0,3 %, e fölött pedig 1,05 %.

Az adófizetésre nem kötelezett adóalanyok adóbevallást sem kell benyújtani az adóhatósághoz.

Az Ákt. 6. §-a a kétszeres adóztatás elkerülése érdekében kimondja, hogy ha az adóalany által folytatott tevékenység több jogcímen is adóköteles lenne, akkor a kiszámított adóösszegek közül csak a nagyobbat kell megfizetni. Amennyiben tehát az adóalany által folytatott tevékenység egyidejűleg a törvény 2. § a) és c), vagy 2. § b) és c) pontja alapján egyaránt adóköteles lehet, akkor az adót csak az egyik, a magasabb összegű adófizetési kötelezettséget eredményező tevékenység után köteles megfizetni. A törvényszöveg is utal rá, hogy a hivatkozott 6. § kizárólag az energiaszolgáltató által folytatott vállalkozási tevékenységnek a másik két adóköteles tevékenységgel való összefüggésében értelmezhető. Ez azt jelenti, hogy csak az energiaszolgáltató esetén lehet szó arról, hogy vállalkozási tevékenysége körében bolti kiskereskedelmi, illetve távközlési tevékenység is tartozhat. Ilyen átfedés esetén tehát a fentiek alapján csak a magasabb adófizetési kötelezettséget eredményező tevékenység után kell az ágazati különadót megfizetni.

Az Ákt. 7. §-a az egymással kapcsolt vállalkozási viszonyban álló adóalanyok ágazati különadójának megállapítására speciális szabályt tartalmaz. Kapcsolt vállalkozásnak a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 2006. évi LXXXI. törvény 4. § 23. pontja szerint definiált kapcsolt vállalkozás értendő. Az Ákt. alkalmazásában azonban egymással kapcsolt vállalkozási viszonyban kizárólag a bolti kiskereskedelmi, illetve a távközlési tevékenységet végzők állhatnak, az energiaellátók nem. Az egyes adóalanyok a kapcsolt vállalkozások szintjén kiszámított adóösszeget árbevétel-arányosan viselik.

Gazdasági hatások

Az ágazati különadó gazdasági hatásai meglehetősen ambivalensek. Egyrészt rövidtávon hozzájárul a költségvetési hiány csökkentéséhez, másrészt azonban növeli az érintett vállalkozások veszteségeit, amely számos cég esetében már a tavalyi utolsó negyedévben érzékelhető volt (pl. Magyar Telekom, TVK Erőmű Kft.).

Az ágazati különadó költségvetési hatásait a Magyar Köztársaság Költségvetési Tanácsa vizsgálta, amely 2010. október 18-án tette közzé az erről szóló jelentését. Ez a költségvetési hatásvizsgálat megállapítja, hogy az ágazati különadó fogyasztókra történő áthárításának lehetősége viszonylag korlátozott. Ennek legfőbb oka a piaci verseny és az egyes ágazatokra vonatkozó árszabályozás. Ez az új adónem ugyanakkor némiképp csökkenti a fogyasztást és emeli az árakat, illetve késlelteti a beruházásokat.

Érdekes megállapításokat tesz a jelentés az adófizetésre kötelezett vállalkozások körét érintően is. A bolti kiskereskedelem esetén az 1500 adófizetőből 11 vállalkozás árbevétele nagyobb 100 milliárd forintnál, így ezek fizetik az adó 90%-át. Ebből öt élelmiszer jellegű vegyeskereskedelmi, kettő üzemanyag-kiskereskedelmi, négy pedig gépjármű kereskedelmi vállalkozás. A távközlési ágazatban az 5 milliárd forint feletti árbevételű tizenöt vállalat fizeti az ágazatra jutó adótömeg csaknem 97%-át. Az öt legnagyobb árbevételű energiaellátó cégre jut az ágazati adótömeg 61%-a, az első húszra pedig 85%.

Bodzási Balázs
tudományos segédmunkatárs